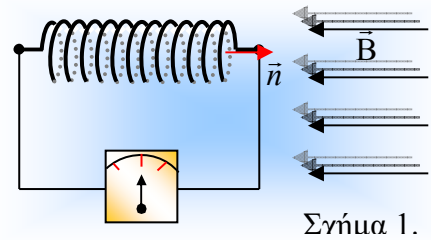

1. Περιστροφή πηνίου

Το πηνίο του σχήματος αποτελείται από 100 σπείρες, που η κάθε μία έχει εμβαδόν $S=10\text{cm}^2$ και αντίσταση $R_{\sigma\pi.}=0,04\Omega$. Το πηνίο συνδέεται με βαλυστικό γαλβανόμετρο αντίστασης $R_G=2\Omega$. Το σύστημα βρίσκεται σε ομογενές μαγνητικό πεδίο με το επίπεδο των σπειρών κάθετο στις μαγνητικές γραμμές. Αν με περιστροφή του πηνίου κατά 90° (ώστε το επίπεδο των σπειρών να γίνει παράλληλο με τις γραμμές), από το γαλβανόμετρο διέρχεται φορτίο $0,05\text{C}$ τότε το μέτρο του μαγνητικού πεδίου $\vec{B}$ είναι:

Σχήμα 1.

- α. $B=5T$ β. $B=2T$ γ. $B=3T$

Επιλέξτε την απάντησή σας.
Δικαιολογήστε την επιλογή σας.

Η φορά της καθέτου στον δακτύλιο φαίνεται στο σχήμα 1.

Απάντηση

Σύμφωνα με τον νόμο του Neumann το φορτίο που έχει περάσει από το γαλβανόμετρο είναι:

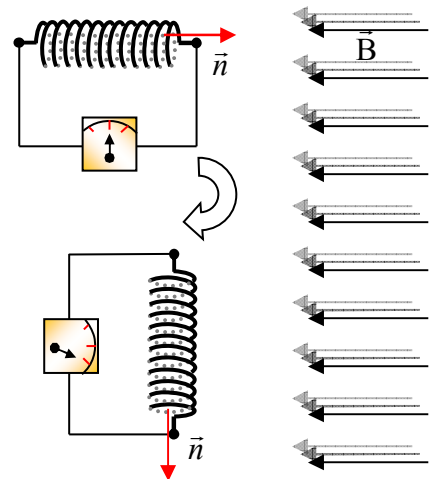
$$Q = N \frac{|\Delta\Phi|}{R_{ολ}} \Rightarrow Q = N \frac{|\Phi_{τελ.} - \Phi_{αρχ.}|}{R_{ολ}} \Rightarrow$$

$$Q = N \frac{|B \cdot S \sigma \nu 90^\circ - B \cdot S \sigma \nu 180^\circ|}{R_{\pi} + R_G} \Rightarrow$$

$$Q = \frac{|N \cdot B \cdot S|}{NR_{\sigma\pi.} + R_G} \Rightarrow B = \frac{Q(NR_{\sigma\pi.} + R_G)}{N \cdot S} \Rightarrow$$

$$B = \frac{0,05 \cdot (100 \cdot 0,04 + 2)}{100 \cdot 10^{-3}} T$$

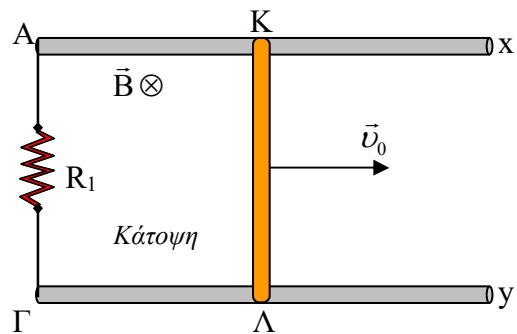
$$\Rightarrow B = 3T$$

Σχήμα 2.

2. Εκτόξευση αγωγού

Ο αγωγός ΚΛ του σχήματος 1, μάζας m , μήκους ℓ και μηδενικής αντίστασης, μπορεί να κινείται οριζόντια, σε επαφή με δυο παράλληλους αγωγούς αμελητέας αντίστασης Αx και Γy χωρίς τριβές, μέσα σε ομογενές μαγνητικό πεδίο, μέτρου έντασης B που είναι κάθετο στο επίπεδο των αγωγών και το οποίο εκτείνεται στην περιοχή που ορίζεται από τους αγωγούς Αx και Γy. Τα άκρα Α και Γ γεφυρώνονται με

Σχήμα 1.

αντιστάτη αντίστασης R_1 . Κάποια στιγμή που θεωρείται $t=0$ εκτοξεύεται ο αγωγός με αρχική ταχύτητα μέτρου v_0 και αφού διανύσει απόσταση S_1 σταματά, **πείραμα A**. Κατόπιν διπλασιάζουμε την τιμή της αντίστασης $R_2=2R_1$ που γεφυρώνει τα άκρα A και Γ και εκτοξεύουμε τον αγωγό με την ίδια αρχική ταχύτητα v_0 και αφού διανύσει απόσταση S_2 σταματά, **πείραμα B**. Τότε:

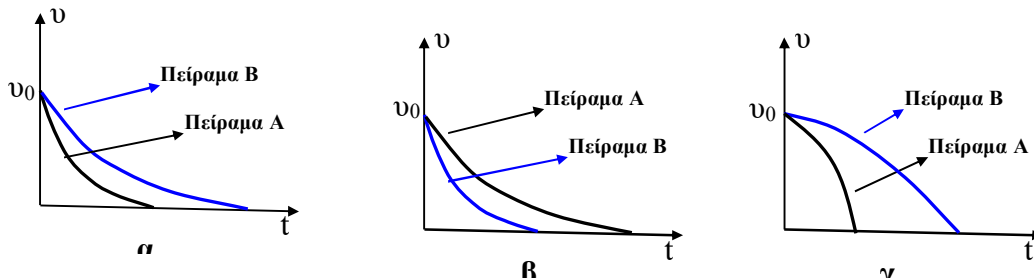
i) Αν Q_1 το επαγόμενο φορτίο που αναπτύσσεται στο πείραμα A και Q_2 στο πείραμα B αντίστοιχα, τότε:

- α. $Q_2=Q_1$ β. $Q_1=Q_2/2$ γ. $Q_2=Q_1$

ii) Για τις αποστάσεις S_1 και S_2 ισχύει:

- α. $S_2=S_1$ β. $S_1=2S_2$ γ. $S_2=2S_1$

iii) Το διάγραμμα που αναπαριστά την ταχύτητα του αγωγού συναρτήσει του χρόνου στα πειράματα A και B είναι:

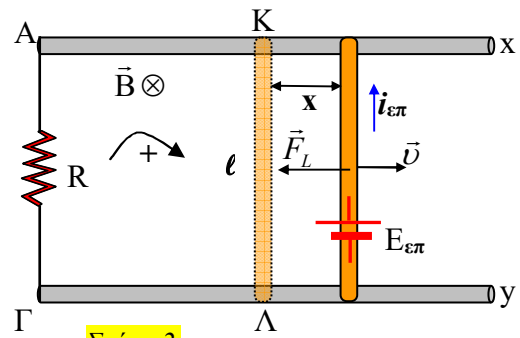

Επιλέξτε τις απαντήσεις σας.
Δικαιολογήστε την κάθε επιλογή σας.

Απάντηση

i) → α.

Σε μια στιγμή t ο αγωγός έχει μετακινηθεί κατά x , όπως στο σχήμα, κινούμενος με ταχύτητα v . Εξαιτίας της μεταβολής της μαγνητικής ροής αναπτύσσεται πάνω του μια ΗΕΔ λόγω επαγωγής, με αποτέλεσμα το κλειστό κύκλωμα να διαρρέεται από ρεύμα με φορά από το Λ στο Κ, αφού μόνο τότε η ασκούμενη από το πεδίο δύναμη Laplace, η F_L , αντιστέκεται στην κίνηση του αγωγού (στην αιτία εμφάνισης της ΗΕΔ). Αν στη τυχαία θέση ο αγωγός ΚΛ έχει ταχύτητα v , τότε θεωρώντας ότι η κάθετη στην επιφάνεια που διαγράφει ο αγωγός έχει φορά προς τα μέσα (ίδιας κατεύθυνσης με την ένταση), η ΗΕΔ που αναπτύσσεται πάνω του είναι ίση με:

Σχήμα 2.

$$E_{\epsilon\pi.} = -\frac{d\Phi}{dt} = -\frac{d(B \cdot S)}{dt} = -B \frac{dS}{dt} = -B \frac{d(l \cdot x)}{dt} = -Bl \frac{dx}{dt} \Rightarrow$$

$$E_{\epsilon\pi.} = -Bl \cdot v$$

Από τον δεύτερο νόμο του Νεύτωνα:

$$\vec{F} = \frac{d\vec{p}}{dt} \Rightarrow d\vec{p} = \vec{F} \cdot dt \Rightarrow \Sigma d\vec{p} = \Sigma \vec{F} \cdot dt \Rightarrow \Delta\vec{p} = \Sigma \vec{F} \cdot dt \Rightarrow \vec{p}_{\text{τελ}} - \vec{p}_{\text{αρχ}} = \Sigma \vec{F} \cdot dt \Rightarrow$$

$$-p_{\alpha\rho\chi} = -\Sigma B \cdot i \cdot l \cdot dt \Rightarrow m v_0 = B l \Sigma i \cdot dt \quad (1)$$

$$\Rightarrow m v_0 = B l \cdot Q_{\varepsilon\pi} \Rightarrow Q_{\varepsilon\pi} = \frac{m v_0}{B l}$$

Από όπου φαίνεται ότι δεν εξαρτάται από την τιμή του αντιστάτη.

ii) → γ.

Από την σχέση (1) προκύπτει:

$$m v_0 = B l \Sigma i \cdot dt \Rightarrow m v_0 = B l \Sigma \frac{E_{\varepsilon\pi}}{R_{\sigma\lambda}} \cdot dt \Rightarrow m v_0 = \frac{B^2 l^2}{R_{\sigma\lambda}} \Sigma v \cdot dt \Rightarrow$$

$$m v_0 = \frac{B^2 l^2}{R_{\sigma\lambda}} S \Rightarrow S = \frac{m v_0 R_{\sigma\lambda}}{B^2 l^2}$$

Επομένως ο διπλασιασμός του αντιστάτη επιφέρει και διπλασιασμό της απόστασης που διανύει ο αγωγός.

iii) → α.

$$\vec{F}_L = m \vec{\alpha} \Rightarrow -B \cdot i \cdot l = m a \Rightarrow -\frac{B^2 l^2 \cdot v}{R} = m a \Rightarrow \alpha = -\frac{B^2 l^2 \cdot v}{m R}$$

Ο αγωγός αποκτά μεγαλύτερο μέτρο επιβράδυνσης κάθε στιγμή όταν θα έχει συνδεθεί με τον αντιστάτη που έχει την μικρότερη αντίσταση, πείραμα Α. Κάθε χρονική στιγμή ο αγωγός στο πείραμα Β θα έχει μεγαλύτερη ταχύτητα διότι θα έχει μικρότερη επιβράδυνση και θα σταματήσει πιο αργά από ότι στο πείραμα Α. Επιπλέον το μέτρο της επιβράδυνσης καθώς περνά ο χρόνος ελαττώνεται με μειούμενο ρυθμό διότι ελαττώνεται συνεχώς η ταχύτητα και μηδενίζεται όταν σταματά να κινείται ο αγωγός.

Έτσι το διάγραμμα που αντιστοιχεί στην ταχύτητα συναρτήσει του χρόνου είναι το **α**.

Υλικό Φυσικής-Χημείας

Γιατί το να μοιράζεσαι πράγματα, είναι καλό για όλους...

Επιμέλεια:

X. Αγριόδημας